

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Проректор з науково-педагогічної роботи
А. Кириченко
2025 року

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК13. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва спеціалізації)

Факультет економічний

(назва факультету)

2025-2026 навчальний рік

Розробник: Коцюрба Ольга Юріївна, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(підпис)

Володимир СИБІРЦЕВ
(прізвище та ініціали)

Декан факультету економічний

(підпис)

Наталія ШАЛІМОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр	
		8-й	8-й
	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		28 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	2 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78 год	114 год
		Вид контролю	
		залік	

Мова навчання: українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Публічні фінанси» є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо використання методів та інструментарію управління публічними фінансами.

Завдання вивчення дисципліни:

- визначення сутності публічних фінансів як складової фінансової системи;
- засвоєння теоретичних основ та принципів функціонування публічних фінансів;
- формування знань щодо виконання дохідної та видаткової частини бюджету;
- вивчення особливостей формування та розподілу міжбюджетних трансфертів;
- визначення особливостей функціонування підприємств публічного сектору;
- оволодіння інструментарієм фінансового контролю щодо управління публічними фінансами в умовах соціально-економічних трансформацій України.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання наступних дисциплін: макроекономіка, мікроекономіка, бюджетна система, фінанси.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- теоретичні засади публічних фінансів, інструментарій системного аналізу бюджетних показників;
- сутність публічних фінансів та їх елементів;
- основні принципи, технології, форми, методи, механізми та процедури планування публічних фінансів;
- організаційні механізми управління фінансами та реалізації фінансового контролю.

вміти:

- розраховувати показники, що характеризують стан, формування та ефективність публічних фінансів;
- оцінювати фактичний стан фінансової системи держави;
- визначати та аналізувати фінансові показники державного та місцевих

бюджетів.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в економічному середовищі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи.

Теоретичні основи дослідження сутності дефініції «публічні фінанси». Історичні основи розвитку публічних фінансів. Складові публічних фінансів. Основні відмінності публічних та приватних фінансів. Функціональні особливості публічних фінансів.

Тема 2. Теоретичні основи публічних фінансів та міжбюджетних відносин.

Економічні функції держави. Роль держави в системі публічних фінансів. Міжбюджетні відносини як втілення розподілу функцій держави між її рівнями. Підходи до реформування міжбюджетних відносин в Україні.

Тема 3. Склад та структура публічних фінансів.

Складові публічних фінансів. Особливості розвитку публічних фінансів в Україні, їх формування та використання. Елементи фінансової системи України.

Тема 4. Прояв державної активності через публічні фінанси.

Економічна діяльність держави та роль в цьому процесі публічних фінансів. Державне втручання в економіку через публічні фінанси. Публічні закупівлі як засіб ефективного державного регулювання публічних фінансів. Здійснення публічних закупівель в країнах ЄС: досвід для України.

Тема 5. Організаційні основи управління публічними фінансами.

Система управління публічними фінансами. Основні форми, методи та інструменти фінансового впливу. Принципи управління публічними фінансами. Фінансовий апарат та його функціональне призначення. Організаційна структура фінансової системи України. Фінансові органи та інституції. Управління публічними фінансами в іноземних країнах.

Тема 6. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів.

Значення та джерела фінансового права. Нормативно-правові акти, що

регулюють фінансові відносини в Україні. Конституція України як основне джерело фінансового права. Нормативно-правове забезпечення управління публічними фінансами в Україні. Міжнародні нормативно-правові акти у сфері публічних фінансів.

Тема 7. Публічні доходи та ризики формування публічних фінансів.

Публічні доходи та способи їх мобілізації. Джерела формування публічних доходів. Основні методи мобілізації публічних доходів: податки, позики та емісії. Визначення та аналіз ризиків у сфері публічних фінансів. Завдання та заходи щодо зниження ризиків у сфері публічних фінансів.

Тема 8. Трансформація державних видатків.

Еволюція державних видатків. Рівень державних видатків. Форми та методи державної підтримки вітчизняних підприємств. Приховані субсидії державним підприємствам. Економічна діяльність держави. Шляхи та передумови забезпечення ефективної державної підтримки підприємств.

Тема 9. Фінанси місцевих органів влади. Сутність та призначення місцевих бюджетів.

Сутність та склад місцевих фінансів. Функції місцевого бюджету. Особливості розподілу доходів та видатків між рівнями бюджетної системи. Доходи місцевих бюджетів. Основні джерела доходів місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Розподіл видів видатків між місцевими бюджетами. Види та порядок надання міжбюджетних трансфертів. Шляхи розширення доходної бази місцевих бюджетів.

Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення.

Значення фондів фінансових ресурсів цільового призначення. Принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів. Необхідність відокремлення державних цільових фондів. Види державних цільових фондів.

Тема 11. Державний кредит і державний борг.

Значення та роль державного кредиту у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту. Функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Державні позики. Класифікація державних позик. Управління державним кредитом. Державний борг і його обслуговування в Україні. Види державного боргу. Основні принципи та методи управління державним боргом.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем навчальної дисципліни	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи.	10	2	1			7	12	1				11
Тема 2. Теоретичні основи публічних фінансів та міжбюджетних відносин.	10	2	1			7	11					11
Тема 3. Склад та структура публічних фінансів.	10	2	1			7	11					11
Тема 4. Прояв державної активності через публічні фінанси.	10	2	1			7	11					11
Тема 5. Організаційні основи управління публічними фінансами.	10	2	1			7	10					10
Тема 6. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів.	10	2	1			7	11	1				10
Тема 7. Публічні доходи та ризики формування публічних фінансів.	13	4	2			7	12	1	1			10
Тема 8. Трансформація державних видатків.	13	4	2			7	12	1	1			10
Тема 9. Фінанси місцевих органів влади. Сутність та призначення місцевих бюджетів.	13	4	2			7	10					10
Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення.	10	2	1			7	10					10
Тема 11. Державний кредит і державний борг.	11	2	1			8	10					10
Усього годин	120	28	14			78	120	4	2			114

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи.	1	
2	Тема 2. Теоретичні основи публічних фінансів та міжбюджетних відносин.	1	
3	Тема 3. Склад та структура публічних фінансів.	1	
4	Тема 4. Прояв державної активності через публічні фінанси.	1	
5	Тема 5. Організаційні основи управління публічними фінансами.	1	
6	Тема 6. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів.	1	
7	Тема 7. Публічні доходи та ризики формування публічних фінансів.	2	1
8	Тема 8. Трансформація державних видатків.	2	1
9	Тема 9. Фінанси місцевих органів влади. Сутність та призначення місцевих бюджетів.	2	
10	Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення.	1	
11	Тема 11. Державний кредит і державний борг.	1	
	Разом	14	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи.	7	11
2	Тема 2. Теоретичні основи публічних фінансів та міжбюджетних відносин.	7	11
3	Тема 3. Склад та структура публічних фінансів.	7	11
4	Тема 4. Прояв державної активності через публічні фінанси.	7	11
5	Тема 5. Організаційні основи управління публічними фінансами.	7	10
6	Тема 6. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів.	7	10
7	Тема 7. Публічні доходи та ризики формування публічних фінансів.	7	10
8	Тема 8. Трансформація державних видатків.	7	10
9	Тема 9. Фінанси місцевих органів влади. Сутність та призначення місцевих бюджетів.	7	10
10	Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення.	7	10
11	Тема 11. Державний кредит і державний борг.	8	10
	Разом	78	114

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Публічні фінанси» здобувачам пропонується виконувати наступні індивідуальні завдання:

- розв'язування кейсів, ситуаційних завдань з теми;
- проведення аналітичного (критичного) огляду літературних джерел та наукових статей за тематикою дисципліни;
- виконання творчих завдань (складення кросворду, ребусу, фінансової гри «Дешифрування» за тематикою дисципліни).

Теми індивідуальних завдань:

1. Переваги та обмеження програмно-цільового методу у формуванні та виконанні бюджетів.
2. Алгоритм розробки, затвердження та виконання бюджетних програм.
3. Форми державної підтримки місцевих бюджетів.
4. Механізм використання коштів державного фонду регіонального розвитку.
5. Підходи до впровадження гендерноорієнтованого підходу в бюджетному процесі.
6. Механізм запровадження громадського бюджету.
7. Інструменти територіального економічного розвитку: сутність та типологія.
8. Етапи та дати бюджетного процесу. Повноваження органів державної влади на кожному з етапів бюджетного процесу.
9. Методи бюджетного планування та бюджетного прогнозування.
10. Принципи реалізації бюджетного процесу.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Публічні фінанси» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних занять, в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення;
- практичні, під час виконання практичних робіт, задач, вправ;
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стаді;
- інноваційні, зокрема проектно-дослідницький метод; інтегровані методи. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення опитувань Mentimeter;

- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: залік.

Протягом семестру здобувач може отримати максимум 100 балів, в тому числі за перший рубіжний контроль – 50 балів, за другий рубіжний контроль – 50 балів.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, участі в лекційних дискусіях, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти протягом семестру, та кількість балів за виконання підсумкової залікової роботи додається і разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та дворівневою шкалою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському національному технічному університеті.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Шкала оцінювання: ЄКТС, національна та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка	
		За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	Зараховано	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок		74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	Зараховано	64-73
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	Незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота		1-34

10. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Гринчишин І. М. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред.: В. С. Кравців, І. З. Сторонянська. Львів, 2020. 531 с.
2. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
3. Нікіфоров П., Грешко Р., Легкоступ І. Теорія публічних фінансів. Чернівці: ЧНУ імені Ю. Федьковича, 2022. 280 с.
4. Публічні фінанси: навчальний посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
5. Фінанси публічного сектору: українські реалії та світовий досвід: навчальний посібник / Н. Д. Маслій, М. А. Дем'янчук. Одеса : Астропринт, 2022. 384 с.

Додаткові:

1. Валютне регулювання: навч. посіб./ Ю. М. Бездітко, О. О. Мануйленко, Г. А. Стасюк. Херсон: Олді-плюс, 2021. 272 с.
2. Вітліна М. О., Шульга Т. М. Міжнародні заходи протидії ухиленню від сплати податків. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 178-180.
3. Гарбінська-Руденко А. В. Правові аспекти врегулювання подвійного оподаткування між Україною та окремими зарубіжними країнами. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 5. С. 200-203.
4. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. 420 с.
5. Державні фінанси в транзитивній економіці: навч. посіб./ Л. М. Горбач, М. І. Карлін, Л. Я. Новосад [та ін.] ; за заг. ред. М. І. Карліна. Київ: Кондор, 2020. 220 с.
6. Кредитування і контроль: навч.-метод. посіб. (у схемах і комент.) / М. Г. Дмитренко, В. С. Потлатюк. Київ: Кондор, 2021. 296 с.
7. Місцеві фінанси: навч. посіб./ Н. Г. Чуйко, К. М. Владимиров. Херсон: Олді-плюс, 2021. 352 с.
8. Мудрак Н.О. Національні механізми боротьби з ухиленням від оподаткування через офшорні юрисдикції в країнах ОЕСР. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 25. ч. 2. С. 5-11.
9. Письменна М.С. Державний аудит та аналіз публічних закупівель: теорія, методологія та практика : монографія. К. : Центр навчальної літератури, 2018. 452 с.

10. Роль В. Ф., Сергієнко В. В., Попова С. М. Фінансове право. К., ЦУЛ, 2019. 392 с.

11. Фінансове право в умовах цифрової трансформації: колективна монографія / за заг. ред. Т. А. Латковської. Чернівці: Технодрук, 2021. 418 с.

12. Фінансове право : посіб. для підгот. до іспитів / Д.О. Білінський, І.М. Бондаренко, О.О. Головашевич та ін. ; за ред. О.О. Головашевича. Харків : Право, 2020. 268 с.

13. Фінансове право України: навчальний посібник. М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.

14. Фоміна О. В., Музичук М. І. Сучасні аспекти міжнародного регулювання трансфертного ціноутворення. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія Економіка*. 2019. Випуск 1 (53). С. 246-251.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

8. Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2015-%D0%BF>

9. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-%D0%BF>

10. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 р. № 200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-п#Text>

11. Положення про валютний нагляд: затверджене постановою правління Національного банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>

12. Положення про Державну аудиторську службу України : затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>

13. Положення про Державну казначейську службу України : затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

14. Положення про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

15. Порядок визначення необхідності, розміру та виду майнового забезпечення під час надання кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії : затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2011-%D0%BF#Text>

16. Порядок встановлення розміру плати за надання кредитів (позик), залучених державою, або державних гарантій: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2011-%D0%BF>

17. Порядок здійснення місцевих запозичень: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF>

18. Порядок надання місцевих гарантій: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 р. № 541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2012-%D0%BF>

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>

5. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Урядовий портал. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control>.

6. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua>

7. Верховна рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua>

8. Інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет» (платформа відкритих даних у сфері публічних фінансів). URL: <https://edata.gov.ua>